MUZAFFER İZGÜ'DEN SÖZ VARLIĞIMIZA KATKILAR

Nevzat Gözaydın

Geçen yüzyılda ağırlıklı olarak mizah edebiyatımıza yüzden fazla eser kazandıran Muzaffer İzgü (1933-2017), çocuk kitaplarından başka iki yüze yakın radyo oyunlarıyla da tanınmıştır. Türkçe öğretmenliğinin yanı sıra çeşitli mizah dergilerinde -söz gelimi *Akbaba*, *Çivi*- hikâyeleri yayımlanmıştır.

Çok yazarak hayatını kazanan M. İzgü, 1977 yılında *Milliyet Sanat* dergisinin açtığı Gülmece Öyküsü Yarışması'nda ikincilik ödülüne layık görülmüştür. Bir yıl sonra, Türk Dil Kurumu Öykü Ödülü'nü *Donumdaki Para* adlı kitabıyla kazanmıştır. *Uçtu Uçtu Ali Uçtu* adlı kitabı, 1979 yılında İstanbul Çocuk Kitapları Fuarı Masal Yarışması'nda birinci olmuştur.

Muzaffer İzgü'nün hikâye ve romanları, Anadolu insanının köylerde, kasabalarda, kentlerde yaşadığı gerçek hayat sahnelerini mizah yoluyla işleyen olaylarla doludur. Okuyucu onun hemen bütün eserlerinde hem ironi hem eleştiri ve hem de halk inançlarını, felsefesini açıklayan birçok satırla karşılaşır.

Onun kitaplarının bir bölümünü yıllardan beri hem okurum hem de bir yandan söz varlığımızda eksik olanları fişlerim. Aşağıdaki yazımı da, onun kitaplarının önemli bir bölümünü Türk Dil Kurumu kitaplığına 2022 yılında bağışladığım kitaplardan seçtim. Ancak bu kez sadece *Türkçe Sözlük* (TDK Yay., Ankara 2011) içinde bulunmayan veya yer almasına rağmen anlam farkları bulunan madde başlarını ve iç maddeleri gösterip, uygun düşen örnek cümleleri verdim. Sadece örneği bulunamamış maddeler için tespit ettiğim örnek cümleleri, yerimizin kısıtlı olması yüzünden yazıma almadım. Bu yazımda (İ-R) ile başlayan maddeleri gösterdim. Yazardan aldığım diğer örnekleri dergimizin Mayıs 2022 (S 845, s. 34-41) sayısında gösterdim. Burada aldığım örneklerin sonunda, kitabın kısaltmasını ve sayfasını da belirttim.

iç boğucu: "O Pazar günü, nasıl yağmur yağıyor, öyle sıkıntılı, öyle iç boğucu bir hava." (DVD, 158) Anlam olarak "bunaltıcı, sıkkınlık veren, rahatsız eden" yazılabilir.

içi coş-: "Heyecanlanmak, coşkunluk duymak, mutlu olmak" anlamlarına gelir: "Sevinçten ayaklarım yerden kesilmiş idi, içim coşmuş, dilimin ucuna türküler dökülmüş idi." (DMD, 42)

içi gıcıklan-: "Bilmem vallaha Gülizar abla. Yalnız, içim gıcıklanmaya, başım iyicene dönmeye başladı." (İA, 27) Bu madde içinin anlamını "hafifçe içi geçmek, içi bir tuhaf olmak" yazabiliriz.

içi kabar-: "Kabarıyor içim yine, suya atılmış limonlu ce vitamini gibi bocur bocur kabarıyor."

(DMD, 112) Anlamını "hafif heyecan duymak, hassaslaşmak" olarak yazabiliriz.

içi kayıp git-: "Şimdiden Zihni Bey'in elleri titriyor, dudağı titriyor, içi kayıp gidiyor, ayakları yerden kesilip gidiyordu." (ANRY, 34) Bayılacak gibi olmak, hafifçe kendinden geçmek, ne yaptığının farkında olmamak" anlamlarını verebiliriz.

içinde ak kuşlar uç-: "İçi sevinçle, mutlulukla dolmak, bahtiyarlık duymak" anlamlarına gelir: "Koş biraz kuru pasta al gel, akşama kıza görücü gelecekmiş. İçinde ak kuşlar uçtu Zihni Bey'in, yüreği bir hafifledi." (ANRY, 42)

içine korku düş-: "Ne zaman babası hastalansa, içine o korku düşerdi. Yalnız kalma korkusu." (ÜHY, 142) Anlamı "korkuya kapılmak, huzursuz olmak" olarak yazılabilir.

içine sıkıntı gel-: "Bulunduğu yerde rahatsızlık duymak, bunalmak, darlanmak" anlamlarına gelmektedir: "Abi oturamam, içime sıkıntı geliyor; şimdi ben aslında yanıp tutuşuyorum abi." (BNA, 208)

içini oku-: "Arzu içimi okur, içimi okumak ne, özetleyiverir, özetlemek ne, bir bakışıyla her şeyi görür içimde." (DVD, 86) "Kafasında neler olup bittiğini, neler düşündüğünü, neler yapacağını hemen anlamak" anlamına gelmektedir.

iğne iplik ol-: Sözlüğümüzde madde içi olarak gösterilen (iğne ipliğe dönmek) ile aynı anlamdadır; ayrıca gönderme yapılmalıdır: "Bir ayın içinde iğne iplik oldum etlerle kemikler arasında iki milimetre kalınca, gittim yine bizim iç hastalıkları uzmanına." (ANRY, 201)

iki gözü önüne ak-: "Kim derdi ki, enflasyon menflasyon, hayat pahalılığı gelip delileri de etkileyecek. İki gözüm önüme aksın ki onları da etkiledi." (DVD, 103) Halk arasında bir yemin olarak kullanılan bu söz, "tam olarak inanmak" ifade eder.

ileriyi gör-: *TS* içinde var ama (uzağı görmek) maddesine gönderilip örneksiz geçilmiş. Örneği burada verelim: "Bravo doğrusu benim ileriyi gören dayıcığım. Sağsın, iki ellerinden öperim." (BNA, 65)

insan seli : "Hangi yol kavşağıydı şimdi bilmiyorum, bir baktık ki, yollardan öyle bir insan seli geliyor, öyle bir insan seli geliyordu ki..." (ANRY, 214) "Yığınlarca insan, çok kalabalık grup" anlamını yazabiliriz.

iş olsun diye: "Oyalanmak için bir şeyler yapma" anlamındadır: "İş olsun diye elindeki yelpazesiyle şöyle bir yelledi ateşi." (D, 85)

işi çıtlat-: "Yalnız bir kez karıma şöyle hafiften bu işi çıtlatayım dedim." (BNA, 152) "Konuyu üstü kapalı bir şekilde belirtmek, fazla bilgi vermemek" anlamındadır.

işi kıvır-: "İşi halletmek, becermek, hakkından gelmek" anlamlarını verebiliriz: "Sen bu işi kıvırırsın, hem de tereyağından kıl çeker gibi, bir yıla kalmaz bülbül gibi İngilizce konuşursun." (DVD, 62)

işi kül ol-: "Babam öldüğünde bu denli üzülmemiştim; bundan sonra işimiz kül arkadaşlar, yandım ki nasıl yandım." (DMD, 128) Anlam olarak "mahvolmak, çok kötü duruma düşmek, perişan olmak" yazılabilir.

işi üzerine al-: "Sorumluluk yüklenmek, işi yapmağa hazır olmak" anlamındadır: "Sıra giysiye geldiğinde, o işi de Hatice üzerine aldı." (İE, 288)

işin içinde parmağı ol-: "İlk yakalayacakları insan biz olurduk. Bu işin içinde sizin de parmağınız var diye anamızdan emdiğimiz sütü burnumuzdan getirirlerdi." (BNA, 54) "Herhangi bir şekilde olaya karışmak, yardımcı olmak, suça iştirak etmek" anlamındadır.

işin içine gir-: "Hiç girer miydim ben bu işin içine? İlle de benim oğlumla amcasının oğlu Nusret, altımdan giriyor, üstümden çıkıyorlar." (BNA, 153) Anlam olarak "bir işte rol oynamak, işe katkıda bulunmak" yazılabilir.

işin ucunda: "Buyruk vezirlere iletildikten sonra, hepsi de korkudan tir tir titremeye başladılar. Kolay değil, işin ucunda sürülmek vardı." (DMD, 175) "İş bittiği zaman, sonuç alınınca, en son olarak" anlamlarını verebiliriz.

iştahını çek-: "Simitleri öyle güzel yığıyorum ki, daha karşıdan insanın iştahını çekiyor." (BNA, 71) "İştahını kabartmak, hemen yiyesi gelmek" anlamı verilebilir.

it kılı postal bağı: "Fadıl'ın anlattıkları mı? İt kılı postal bağı... Ama olsun, dinliyoruz ya, posta posta anlatıyor." (ANRY, 98) "İçi boş şeyler, anlamsız, sözünü etmeğe değmez" anlamındadır.

it ayağı yemiş gibi: "İyi de Saime, ben akşama dek it ayağı yemiş gibi o iş yeri, bu iş yeri.,." (ANRY, 183) "Oradan buraya, kapı kapı dolaşma, hiç durmamacasına koşuşturma" anlamlarını verebiliriz.

iyi geçin-: "Bakın ben, kasabalıyla çok iyi geçiniyorum. İsterim ki tüm memurlarım da kasabalıyla iyi geçinsinler." (ÜHY, 126) Anlam olarak "huzur içinde olmak, rahatsızlık vermeden yaşamak, kavgasız gürültüsüz çalışmak" yazabiliriz.

iyi yanından kalk-: "Sen bilmezsin, bugün iyi yanından kalkmış, sen bir göreceksin bunu, yakamı yırtar yakamı..." (D, 78) "Güne iyi başlamak, inanışa göre yataktan sağ tarafından kalkarak işlerini doğru yapmak" anlamlarına gelmektedir.

kabak gibi ortaya çık-: Sözlüğümüz sadece (kabak gibi) iç maddesini gösterip normal anlamını vermiş, herhangi bir fiille bağlantılı şekli almamış, "Fazla da değil ha, on beş yıl aramız; amma işte yokluk... Yokluk oldu mu, tamam, yaş da baş da hemen kabak gibi ortaya çıkar." (D, 62) Mecaz, anlamıyla "gerçek olduğu gibi görünmek, her şey apaçık belli olmak" anlamını yazabiliriz. *TS* içinde de mecaz olarak "ayan beyan, apaçık, olduğu gibi" anlamlarını eklemeliyiz.

kafasını dikip gez-: "Bu adamda bir kurum oldu ki sormayın gitsin. Eskiden bitlenmiş tavuk gibi boynu yerde giderdi, şimdi Denizli'nin horozu gibi kafasını dikip geziyor." (BNA, 154) "Burnu büyüyüp hiç kimseye metelik vermeden dolaşmak, kibirli kibirli, burnu havada yürümek" anlamlarına gelmektedir.

kafasına çal-: "Şiddetle, öfkeyle bir şeyi başkasına elden iletmek" anlamındadır: "Yarından tezi yok, alıp götüreceğiz bunları Çanakköy'e, kafalarına çalacağız namussuzların." (AY, 197) Sözlüğümüzde (başına çalmak) iç maddesi var ama örnek bulunamamış.

kafasına kurt sok-: "Şüphelendirmek, şüphe uyandıracak bir şey yapmak veya söylemek" anlamına gelir: "Kendine beddua etme ana... O günden soktun kafama kurdu, sorardım sana, biliyor musun anacığım, nerededir bu çiftlik..." (DMD, 23)

kafayı vurup yat-: "Neyinize gerek, vurun kafayı yatın burda. Sabahtan isterseniz bizim köye uğrayın." (İA, 106) Anlam olarak "hiçbir şey düşünmeden yatıp uyumak" yazabiliriz.

kambur kumbur: Sözlüğümüzde bu madde yok, ama (kambur zambur) alınıp bir de örnek ilave edilmiş. Anlamı "yamuk yumuk, çarpık çurpuk" olarak verilebilir: "Neyse efendim, aradan geçmiş birkaç yıl, bizim yol olmuş yine kambur kumbur, fil çıkmaz, taşından, batağından, göçüğünden." (ANRY, 86)

kapının önüne bırak-: "Nuri amca sen hayal görüyorsun, bu su, yarım bardak su desem, dünyası yıkılacak, kolumdan tuttuğu gibi kapının önüne bırakacak." (DMD, 91) Anlamı "kovmak, kapı dışarı etmek"tir.

kara haber al-: "Oya'yla tam evleniyordunuz, yo yo nikâh işleriniz bitti bitiyordu, kara haberi aldın. Oya senden bir buçuk milyon lira daha fazla maaş alan birini bulmuş, onunla evleniyormuş." (DVD, 20) Anlam olarak "çok kötü, yıkıcı, sarsıcı bir haberle karşılaşmak" diyebiliriz.

karanlık iş çevir-: "Karanlık sabahlarda, karanlık işler çeviren azılı bir gangsteri oynuyordu şimdi o." (ÜHY, 59) Anlam olarak "yasal olmayan, gizli kapaklı iş yapmak" yazabiliriz.

keskin keskin bak-: "Bir noktaya odaklanarak çok dikkatli bakmak" anlamını vereceğimiz madde içinin örneği şudur: "Zaten gözleri de zehir gibi bakıyormuş. Hani birine böyle bakar da keskin keskin, sonra baktığı adamın gözlerini deler geçer." (ANRY, 31)

keyiften dört köşe ol-: "Çok mutlu olmak, aşırı sevinç duymak" anlamına gelmektedir: "Köpeklerine tut diye bağırır, itler hizmetçinin orasını burasını koparır, bu durumu gören paşa, keyiften dört köşe olur idi." (DMD, 162)

kıpa kıp: "Sen hiç duydun mu, öleceği zamanı kıpa kıp ayarlayan insanı?" (D, 72) "Tastamam, dakikası dakikasına" anlamlarını yazabiliriz.

kırk kocadan kal-: "Oğlum, dul mul amma bu öyle değil, kırk kocadan kalmaymış, üstelik Abdi'den altı yaş da büyük." (BNA, 207-208) "Önceden bir çok evlilik yapmış olmak" anlamındadır.

kilometresi dol-: Mecaz anlam taşıyan bu ibare "ömrü sona ermek, vadesi gelmek" olup argo kısaltmasıyla sözlüğümüze alınabilir: "Hadi bizimkini boş ver, onun kilometresi dolmuş, amma sana yazık, baksana hem daha gençsin hem de çocukların var." (D, 80) Başka bir anlamı daha var. "Çalıştığı yerde emekliliği gelmek."

kime niyet kime kısmet: "Bak efendi bak! Kime niyet kime kısmet! Bir vatandaşındı bu, caymışlar evlenmekten..." (İE, 297) Bu çok bilinen ibarenin anlamı "niyet edenin değil de kısmetinde olanın" şeklinde yazılabilir.

kolu kanadı çök-: Sözlüğümüzde (kolu kanadı kırılmak) var ve bir de örnekle gösterilmiş. Bu fiille olan şekli, oradaki anlamla aynıdır: "Kolu kanadı çöküverdi birden, oturdu kapının önüne, daha doğrusu yığıldı." (HDİÖ, 342) Başka bir anlam olarak da, "eli ayağı tutmaz olmak" eklenebilir.

konuyu aç-: "Yine konuyu yazı işleri müdürüne açıyor, yine aynı yanıtı alıyordu." (DVD, 24) "Belirli bir konuyu, daha önceden sözü edilen bir düşünceyi yeniden gündeme getirmek" anlamındadır.

kulağına yetiştir-: "Bu İfakat hemen yemez içmez, üstüne iki tane de ekleyerek Şükran Hanım'ın kulağına yetiştirirdi." (ÜHY, 154) Anlam olarak "çabucak haber vermek, derhâl duyurmak, iletmek" yazabiliriz.

kulağını dik-: "Sanki biri düğmemizi çevirmiş gibi, ülkenin sesi kısalıverdi, ama gözlerimizi iri iri açmışız, kulaklarımızı dikmişiz, ne diyecekler?" (AY, 46) "Çok dikkatle, hassas bir şekilde duymak istemek" anlamındadır.

kulakları zonkla-: "Yutkundum, ateşim fırladı, kulaklarım zonkladı, dilim damağım kupkuru." (BNA, 98) Bu ibarenin anlamı olarak "kulaklarında zonk veya darbe sesini hissetmek" yazılabilir.

kuş kafesten git-: "Sıtkı oğlum, senin anlayacağın bu kuş da kafesten gidecek, gör bak, sen bir başına oturacaksın." (DVD, 21) Mecaz anlam olarak iki anlam

verebiliriz: Birincisi "eldeki varlık, iş yitmek, imkânlar ortadan kalkmak"; ikincisi ise "evlenmeye niyet edilen kişi başkasıyla evlenmek" şeklinde yazabiliriz.

lokmaları boğazına diz-: Burada yazarın kullandığı ettirgen fiilden önce (lokmalar boğazına dizilmek) şekli sözlüğümüzde gösterilmelidir. Yazarın cümlesindeki anlam ise "lokmaları yutmasına engel olmak, lokmalar boğazında kalmak'tır: "Felekten bir gün çalıp şöyle piyaz köfte, yarım şişe parlatayım dedim, lokmaları boğazıma dizdin." (DVD, 31)

makine gibi konuş-: "Makine gibi konuşurdu, yine makine gibi konuşuyor." (ANRY, 163) "Hiç ara vermeden, duraksamadan konuşmak" anlamındadır.

makine gibi anlat-: Yukarıdaki ibarenin bir varyantı, aynı anlama gelmektedir: "Makine gibi anlatıyordu, hızlı hızlı, yürümesi de öyle hızlı hızlı." (ANRY, 164)

mektup sal-: Genellikle kırsal kesimde çok kullanılan bir ibare... "Bizim yol olmuş yine kambur kumbur.... Saldık bir mektup Ankara'ya." (ANRY, 86) Örneğin tamamı için bk. **kambur kumbur**.

merakta koy-: "Baba, herhalde bizi merakta koymak istemezsin, söylesene nasıl biliyorsun, diye sordum." (ANRY, 172) Anlamı "meraklandırmak, merak içinde bırakmak"tır.

midesi ağzına gel-: "Zihni Bey'in yüreği hırp etti, midesi ağzına geldi, sesi uçtu gitti, sinek vızıltısı oldu." (ANRY, 42) Anlam olarak "midesi bulanmak, huzursuz olmak, rahatsızlık hissetmek" yazılabilir.

mutluluktan uç-: "Çok sevinmek, aşırı sevinç duymak" anlamındadır: "İki ay sonra saraya vardığında, aradığını bulmanın mutluluğundan uçuyor, gözlerinin içi gülüyordu." (DMD, 160)

müjdelik iste-: "Sırıtıyor da üstelik, burnunu da kaşıyor üstelik, sanki oğlum olmuş, kızım olmuş gibi, salt müjdelik istemesi eksik." (DMD, 52) "Birine müjde verdiğinde karşılığını dilemek, istemek" anlamına gelmektedir.

ne karıdan ne darıdan gör-: "Görevden alındım, ne bankada beş kuruşum var, ne karımın kollarında bilezik. Ne karımdan ne darıdan öyle yardım görecek bir yakınımız yok." (AY, 16) Anlam olarak "hiçbir yerden destek bulamamak, çok mahrum durumda bulunmak" yazılabilir.

ne senet ne sepet: "Bir borç almış bu bizim Ali'nin babası Durmuş ondan, elbette arada ne senet ne sepet. İkisi can yoldaşları ya, içtikleri su ayrı gitmez ya." (AY, 181) "Söz senettir" anlamındadır.

ne tadı kalır ne tuzu: "O gazete siz olmazsanız, gazetenin ne tadı kalır ne tuzu..." (DVD, 25) "Hiç ilgi çekmemek, görmemek veya sevimsiz duruma düşmek" anlamlarını verebiliriz.

nerede bu yoğurdun bolluğu: Sözlüğümüzde sadece (nerede bu bolluk) madde içi gösterilmiş, ama yazarın kullandığı biçim daha çok yaygındır. Sözlüğü-

müzdeki anlamın aynısıdır: "Sanki her gittiğim zaman madalyayı bulacakmışım gibi, nerede bu yoğurdun bolluğu. E pekiyi, ben yani madalyayı üçlemeyecek miyim?" (DVD, 161-162)

olayın üzerine atla-: "İşte bu giysi işini de nereden duymuşsa duymuş, izini sürmüş, hop olayın üzerine atlayıvermiş." (DVD, 8) "Hemen olayı araştırmak, işin aslı astarını anlamaya çalışmak" anlamındadır.

on ikiden vur-: "Tam olarak isabet ettirmek, kesin olarak anlamak" anlamına gelmektedir: "On ikiden vurdular, tam apandist, aman ne kolay, ….. iyi de bir de bana sorun." (ANRY, 206)

onu bunu bilme-: "Sayın bakan emir verdiler, ben onu bunu bilmem, iki gün içinde Apollo'nun şeyi bulunacak." (ANRY, 62) "Mazeret istemek, bahane bulunmasına engel olmak" anlamındadır.

ortalığı yık-: "Bir güçlü ses ortalığı yıkıyor, taşı toprağı yerinden oynatıyor, rüzgarı fırtına yapıyor idi." (DMD, 37) Anlam olarak "karmakarışık etmek, her tarafı birbirine katmak" yazılabilir.

ölüm kalım günleri: "Can pazarının yaşandığı, hayat memat meselesinin olduğu zaman" anlamındadır: "Bakışlarından şimşekler çıkararak, haydi bakalım, ben sizleri böyle ölüm kalım günleri için besliyorum, gösterin kendinizi." (ANRY, 50)

önü sıra yürü-: "Hemen önünde gitmek, önünden ayrılmadan yol almak" anlamına gelmektedir: "Bir elini arkasına koymuş, öteki elini yana doğru açmış, göğsü önde, başı dik, önüm sıra yürüyordu." (DVD, 14)

öteki dünyayı boyla-: "Ölmek, vefat etmek" anlamındadır: "Şencan uğruna öteki dünyayı boylarmış, gerçi Şencan için değermiş ama, oh, işte can daha tatlıymış." (ANRY, 100)

panik çık-: "Şakacı bir çocuğun, ayı geliyor, diye bağırmasıyla, çocuklar arasında panikler çıktı, düşenler, yaralananlar oldu." (BNA, 11) Anlam, olarak "korku ve telaştan herkes bir yerlere kaçışmak" anlamını yazabiliriz.

para içinde yüz-: "Çok zengin olmak, parasının hesabını bilmemek" anlamlarına gelir: "Kayınbabamdan daha çok zengin olacakmışım, para içinde yüzecekmişim." (AY, 109)

paranın dibine darı ek-: Halk arasında daha çok (kesenin dibine darı ekmek) olarak yaygındır, yazar ise böyle kullanmış: "Çocukcağız evlenebilmek için kıyıda köşede üç beş kuruş para biriktirmiş, biz şimdi o paranın dibine darı ekiyoruz." (ANRY, 144)

parayla oyna-: "Hiçbir vergi memuru dev gibi iri olmaz, diyor, çünkü onlar parayla oynarlar ama maaşlaatı çok azdır." (DVD, 45) Anlamı "elinden çok para geçmek, parayla haşır neşir olmak"tır.

pazarlığa otur-: "Karşılıklı pazarlık yapmak" anlamındadır: "Bir ilçe belediye başkanı hepsinden açıkgöz çıktı, benimle pazarlığa oturdu." (DVD, 41)

piyasaya sür-: "Sen tut benim yontumun resmini çek, büyült, altına da yaz, Düşünmeyen Adam, diye, sonra sür piyasaya." (DVD, 12) "Satışa hazır hâle getirmek" veya "piyasaya çıkarmak" anlamları yazılabilir.

poliste dosyası ol-: "Benim dedem zamanında azılıymış ki ne azılıymış, poliste dosyası varmış, böyle kabarıkmış." (ANRY, 9) "Güvenlik birimlerinde daha önceden sabıkası belirlenmiş olmak, sabıkası bulunmak" anlamlarındadır.

poz takın-: Yukarıdakiyle aynı anlamdadır: "Tamam, şimdi gittin eve, kapıyı açtın, açmadan önce iş bulmuş adam pozunu takındın." (ANRY,181)

pozunu al-: "Ama yo hayır, pozunu al, al da kapıyı kendi anahtarınla aç, buyurgan konuş." (ANRY, 184) "Özel bir tutum içine girmek" anlamındadır.

pul biber faslına geç-: "Kalıplarız az sonra seni... Şimdi gülüm balımdayız, gülüm balım bitince pul biber faslına geçeriz." (AY, 35) "Tatlı, güzel hayat yaşantısından sonra hayatın acı gerçekleri ile yaşamak" anlamına gelmektedir.

rafa kalk-: "Gerçi geri kalmış ülkede demokrasi iyiden iyiye rafa kalktığında bu tür muhaliflerin çanına ot tıkılıyordu." (BNA, 28) "Sözü edilen konu, artık gündemden kalkmak, bir daha sözü edilmez, konuşulmaz olmak" anlamlarını yazabiliriz.

rahatını boz-: "Ama aldığı bir telefon, onun bu huzurunu, bu rahatını bir gün içerisinde bozuverdi." (ANRY, 62) "Anlamı "huzursuzluk vermek, rahatsız etmek"tır.

rahmetle an-: "Bayram öncelerinde köyün gömütlüğüne gidiliyor, tüm köylüler yakınlarının gömütlerinin başında durarak dualar okuyorlar, rahmetle anıyorlardı." (DMD, 8) "Ölenin arkasından rahmet dilemek, öleni hayırla hatıra getirmek" anlamındadır.

rızkı kesil-: "Annesi öyle söylerdi, nerede içki içilirse, oranın rızkı kesilir. Evde iç, aç kalırsın, dükkanda iç, hiç para kazanamazsın. (ÜHY, 129) Anlam "nasibi ortadan kalkmak"tır.

rotu çık-: "Gözü kör olasıca ayaklarım, rotum çıkmış gibi boyuna karakol sokağına çekiyor." (BNA, 46) *Argo* kısaltmasıyla vereceğimiz anlam "ne yapacağı belli olmamak, düzeni bozulmak"tır.

Taranan Eserler

İzgü, Muzaffer, *Ayvayı Yedik*, 1995, (AY)

İzgü, Muzaffer, *Azrail Nasıl Rüşvet Yedi*, 1986, (ANRY)

İzgü, Muzaffer, *Bir Namussuz Aranıyor*, 1998, (BNA)

İzgü, Muzaffer, *Dandini Vatandaş Dandini*, 1991, (DVD)

İzgü, Muzaffer, *Devletin Malı Deniz*, 1986, (DMD)

İzgü, Muzaffer, *Dilber*, 1995, (D)

İzgü, Muzaffer, *Halo Dayı ve İki Öküz*, 1973, (HDİÖ)

İzgü, Muzaffer, *İlyas Efendi*, 1971, (İE)

İzgü, Muzaffer, *İt Adası*, 1992, (İA)

İzgü, Muzaffer, *Üç Halka Yirmibeş*, (ÜHY)

Not: Bütün Muzaffer İzgü kitaplarının yayın hakkı Bilgi Yayınları (Ankara) tarafından satın alınmıştır.